

آیا اردوغان و حزب عدالت و توسعه در انتخابات دیروز شکست خوردند؟

محمداکرام اندیشمند

هنوز حزب عدالت و توسعه با کسب 41 درصد آرا، بزرگترین حزب در پارلمان ترکیه است. مسلماً این حزب در ائتلاف به یکی از احزاب دیگر می تواند به تشکیل حکومت بپردازد. اما بسیار بسیار دشوار خواهد بود تا از طریق چنین ائتلافی به هدف اصلی خود که تغییر قانون اساسی و سیستم حکومتی ترکیه است، نایل شود. زیرا در ظاهر هر کدام این احزاب، مخالف طرح تغییر قانون اساسی برای تغییر نظام هستند.

ائتلاف این حزب با یکی از حزاب دیگر نیز دشواریها و محدودیت های خود را دارد. هر چند حزب عدالت و توسعه می تواند در ائتلاف با حزب جمهوری خلق ها (CHP) به بده و بستان بپردازد؛ قید ده در صدی در راه یافتن احزاب به پارلمان حذف شود و در مقابل، حزب موکراتیک خلق ها به تغییر قانون اساسی از طریق همه پرسی در قانون بمنظور تغییر نظام موافقه کند. افزون بر این، حزب عدالت و توسعه باید به جامعه و جنبش کرد ها، حقوق بیشتر مدنی و سیاسی قابل شود. با رهبر زندانی پی کا (PKK)، عبدالله اوچلان به مذاکره بنشیند. در حالی که این اقدامات احزاب دیگر ترکیه را به شدت در برابر این حزب قرار می دهد.

ائتلاف حزب عدالت و توسعه با دو حزب دیگر (حزب جمهوری خواه خلق و حزب حرکت ملی) نیز دشواریها و درد سر های زیادی در پی دارد. ائتلاف با یکی از این دو حزب، کردها را منزوی می سازد و خطر جنگ مجدد را احیا می کند.

هر چند هیچ یکی از احزاب رقیب به دعوت حزب عدالت و توسعه مبنی بر حمایت از طرح تغییر قانون اساسی پاسخ مثبت نداده اند، اما آنها از نتیجه انتخابات شکست اردوغان تعبیر متفاوت دارند. و این تفاوت دیدگاه و مطالبات آنها، موقعیت حزب عدالت و توسعه را در شکل دهی حکومت ائتلاف بسیار دشوار تر می سازد. رئیس حزب جمهوری خواه خلق (CHP) امروز صبح (18 جوزای 1394) گفت که نتیجه انتخابات دست رد به قدرت طلبی رجب طیب اردوغان بود. و "سیری ثریا اوندر" معاون حزب دموکراتیک خلق ها (HDP) نتیجه انتخابات را، پیرزی دموکراسی بر فساد سیاسی و غلبه صلح بر جنگ خواند. اما ائتلاف حزب عدالت و توسعه با حزب دموکراتیک خلق ها (HDP) در یک تعاملی که صلح مورد نظر این حزب را محقق کند و هدف حزب عدالت و توسعه را در تغییر قانون اساسی برآورده سازد، برخلاف انتظار رهبر حزب جمهوری خواه خلق (CHP) است که نتیجه انتخابات را شکست قدرت طلبی اردوغان می خواند. و ائتلاف حزب عدالت و توسعه با حزب جمهوری خواه خلق بر مبنای هر توافقی که انجام یابد، ممکن است صلح مورد نظر حزب دموکراتیک خلق ها را محقق نکند.

چرا اردوغان و حزب عدالت و توسعه شکست خوردند؟

پاسخ این سوال ممکن است به عوامل مختلف داخلی و خارجی ترکیه بر گردد، اما در واقع روش اقتدار گرایانه ومدارا ناپذیری اردوغان که بصورت فزاینده در مسیر تک روی و انحصار گرایی سیاسی و استبدادآبانه می لغزید، زمینه های ناکامی او را در دسترسی به اهدافش در انتخابات اخیر مساعد کرد. ائتلاف و درگیری او با جنبش خدمت به رهبری فتح الله گولن، نقش مهمی در این شکست داشت. صرف نظر از هر عامل و دلیلی که در شکست اردوغان و حزب عدالت و توسعه نقش اصلی داشت، این شکست نشان میدهد که تحمل و کثرت گرایی در سیاست امروز بر تمامیت خواهی و انحصار طلبی و تک روی غلبه حاصل می کند.